

MONITOR SOCIJALNIH PRAVA 2020

EUROPSKI TRENDОВI

solidar

TOGETHER FOR
SOCIAL EUROPE

FEPS
FOUNDATION FOR EUROPEAN
PROGRESSIVE STUDIES

UVOD

Drugo izdanje Monitora socijalnih prava mreže SOLIDAR daje uvid u stanje socijalnih prava u raznim europskim zemljama. Ovo izdanje izvještava o 14 zemalja iz Europske unije – Belgiji, Bugarskoj, Češkoj, Danskoj, Estoniji, Francuskoj, Hrvatskoj, Grčkoj, Italiji, Mađarskoj, Njemačkoj, Nizozemskoj, Slovačkoj i Španjolskoj; dvjema zemljama kandidatkinjama – Srbiji i Sjevernoj Makedoniji; te jednoj članici koja je 2000. napustila EU. Ujedinjenom Kraljevstvu. Monitor 2020. ocjenjuje stanje socijalne Europe u odrednicama jednakosti mogućnosti, pravičnih radnih uvjeta, socijalne zaštite, uključivanja i građanskog prostora. To čini na osnovi opažanja nacionalnih strategijskih grupa (NSG) koje je u svakoj od zemalja uspostavila članica ili partnerica mreže SOLIDAR. Te grupe objedinjuju stručno znanje organizacija civilnog društva, akademskih stručnjaka i stručnjaka na terenu, potkrepljujući to statističkim podacima i znanstvenim uvidima.

Usred svjetske pandemije, u središte pozornosti naglo dolaze javno zdravlje i ekonomski problemi. Međutim, zbog Covida-19 i mjera uvedenih za njegovo suzbijanje pod teškim su pritiskom i socijalna prava. Naše su nacionalne

strategijske grupe uočile da su postojeće nejednakosti – po dohotku, sigurnosti posla, dostupnosti zdravstvene skrbi i osnovnih usluga – zaoštrene uslijed pandemije. SOLIDAR je zabrinut da bi u borbi protiv virusa i ekonomske štete koju izaziva moglo doći do zaokreta u napretku postignutom od ekonomske krize 2008. Ne smijemo se truditi da se vratimo na normalno, već umjesto toga moramo provesti pravednu tranziciju kako bismo stvorili novo normalno koje je pravičnije, održivije, inkluzivnije i ravnopravnije za sve. SOLIDARove nacionalne strategijske grupe upozoravaju da su se zabrinjavajući trendovi sve većeg ograničavanja sloboda civilnog društva i napada na slobodne medije tokom protekle godine nastavili i pojačali, ponekad prikriveni iza mjera protiv Covida-19.

Konačno, Monitor 2020 procjenjuje opseg u kojem specifične Preporuke za pojedine države procesa Europskog semestra ukazuju na te probleme. Osobito sada, kada je proces Semestra povezan s planovima obnove i otpornosti, smatramo da je od najveće važnosti da te preporuke usmjere države članice prema socijalno održivom oporavku nakon krize Covida-19.

	2018	2019
indeks GINI ¹	30,8	30,7
nezaposlenost ²	6,8%	6,3%
indeks rodne ravnopravnosti ³	67,4	67,9
siromaštvo uz zaposlenje ⁴	9,4%	9,2%
stambena prenapučenost ⁵	15,5%	15,6%

Odabrani indikatori stanja socijalnih prava

1 Eurostat (2020). Gini coefficient of equivalised disposable income: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?lang=en&dataset=ilc_di12

2 Eurostat (2020). Unemployment by sex and age: annual data: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=une_rt_a&lang=en

3 European Institute for Gender Equality (2020). Gender Equality Index: <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2020/BE>

4 Eurostat (2020). In-work at-risk-of-poverty-rate: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tespm070/default/table?lang=en>

5 Eurostat (2020). Overcrowding rate by age, sex and poverty status – total population: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_lvho05a/default/table?lang=en

JEDNAKE MOGUĆNOSTI I PRAVIČNI RADNI UVJETI

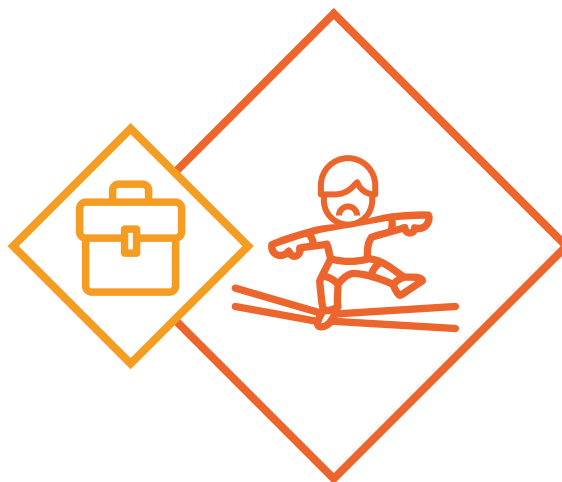
U Monitoru socijalnih prava za 2019. uočili smo stanovito poboljšanje socijalnih uvjeta, premda se neke europske zemlje nisu još bile vratile na razine prije krize 2008., primjerice obzirom na zaposlenost i rast plaća. U Monitoru 2020. vidi-mo neka pozitivna kretanja, s povišenjem minimalne plaće u Španjolskoj, Češkoj, Mađarskoj i Slovačkoj. Međutim, partnerice SOLIDARa u svih 17 zemalja izražavaju zabrinutost zbog povećanja nejednakosti prihoda. Tu zabrinutost potvrđuju koeficijenti Gini u tim zemljama, od kojih su mnogi od 2010. blago porasli.⁶

U cjelini, nacionalne strategijske grupe ne izvještavaju o ikakvim značajnijim promjenama u oporezivanju. No ističu da je fiskalno opterećenje kućanstava s niskim prihodima i dalje veliko, što je ponekad posljedica paušalne porezne stope na dohodak i relativno visokog udjela oporezivanja potrošnje, posebice u Bugarskoj, Češkoj, Estoniji, Grčkoj i Mađarskoj. U zemljama koje i dalje imaju porezni sistem s paušalnom stopom nerazmjerno su pogođena kućanstva s niskim prihodima, koja za poreze uglavnom daju relativno velik dio svojeg dohotka. Posljednja porezna reforma u Belgiji bila je korisna za nisko plaćene radnice i radnike, ali je zanemarila ljude koji ne rade.

ZAPOSLENOST

Krajem 2019. zaposlenost u EU-28 nalazila se na razini od 69,5%, najvišoj ikada.⁷ Ustvari, nekoliko nacionalnih strategijskih grupa izvještavalo je o nestašici radne snage, osobito u zdravstvenoj skrbi, obrazovanju i sektoru usluga. Međutim, tu povišenu potražnju za radnom snagom ne prati i poboljšanje radnih uvjeta. Najakutniji je porast prekarnosti na tržištu rada, što sve nacionalne strategijske grupe ističu kao izvor zabrinutosti. Već je SOLIDARov Monitor socijalnih prava 2019. upozorio na nesigurnost posla i prekarnost na tržištu radne snage. Međutim, kriza s Covidom-19 s bolnom je jasnoćom pokazala rizike u zdravstvenoj skrbi, obrazovanju i uslugama. Isti problem pogađa i zemlje proširenja, kao što je Sjeverna Makedonija, u kojoj je glavna značajka tržišta rada neformalno zapošljavanje.⁸ U Srbiji tamošnja NSG kao ključne izazove na srednji i dugi rok ističe visoku nezaposlenost mladih i odljev mozgova.

⁶ Eurostat (2020). Gini coefficient of equivalised disposable income: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tessi190/default/table?lang=en>

⁷ Eurostat (2020). Employment rates by sex, age and citizenship (%): https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/LFSQ_ERGAN_custom_160161/default/table?lang=en

⁸ European Commission (2020) Commission Staff Working Document – North Macedonia 2020 Report https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/north_macedonia_report_2020.pdf

Premda su recentni podaci oskudni, ne može se poreći da je kriza Covida-19 vrlo jako djelovala na nezaposlenost u gotovo svim europskim zemljama i da će u predvidljivoj budućnosti vjerojatno i dalje tako djelovati. Od veljače 2020. doživjeli smo u EU-27 porast nezaposlenosti za cijeli jedan postotni poen, od 6,5% stanovništva na 7,5% u rujnu. U Španjolskoj, jednoj od zemalja najteže pogođenih kako prvim, tako i drugim valom virusne zaraze, nezaposlenost se od početka krize povećala za gotovo tri postotna poena.⁹ Određeni sektori i kategorije radnika bili su pogođeni teže nego ostali. Naše nacionalne strategijske grupe izvještavaju da su neki od najteže pogođenih sektora, kao što su ugostiteljstvo i turizam, ujedno i oni koji zapošljavaju relativno velik dio prekarnih radnika i ljudi iz osjetljivih skupina kao što su žene, mladi i migranti. Na te sektore osobito su jako djelovali Covid-19 i mjere zatvaranja koje su uslijedile u mnogim zemljama. Pored toga, mnogi ljudi koji u njima rade imali su prekarne ugovore, što ih ostavlja bez dovoljne zaštite kada izgube posao.

Radi sprečavanja masovnog otpuštanja većina vlada je uvela izvanredne mjere, među kojima su planovi za rad sa skraćenim vremenom, koji pokrivaju dio radničkih plaća. Koliko su ti programi bili uspješni u zaštiti radničkih dohodaka razlikuje se od zemlje do zemlje. Također varira i postotak plaća koji se pokriva, od 100% u Irskoj do samo 50% minimalne plaće u Poljskoj.¹⁰ Neke zemlje su to uređenje uvjetovale, na primjer zabranjujući poduzećima koja se koriste tim programom da otpuštaju radnike.

OBRAZOVANJE

Naše nacionalne strategijske grupe izvještavaju o nekim suprotnim trendovima kod onih koji napuštaju školu prije svršetka. U nekim zemljama oni predstavljaju sve veći problem, dočim su druge po svemu sudeći uspješnije u rješavanju tog pitanja. U cjelini, svjedočimo pozitivnom trendu, u kojem se stopa ranog napuštanja škole smanjuje: godine 2009., školu je bez završne svjedodžbe u EU-28 još uvijek napuštalo 14,2% učenica i učenika; godine 2019. taj se postotak smanjio na 10,3%.¹¹ Pa ipak, naše NSG ističu da je, u svim zemljama, i dalje vjerojatnije da osjetljive skupine kao što su Romi i učenici iz kućanstava s niskim prihodima napuste školu prije no što steknu završnu svjedodžbu. Također, i dalje postoji upadljiva razlika između spolova, pri čemu je značajno vjerojatnije da školu prije svršetka napuste učenici nego učenice. Na sreću, izgleda da se taj rodni jaz polako popunjava. Također primjećujemo pozitivan trend broja mladih koji nisu ni u školi ili na osposobljavanju niti su zaposleni (NEET). Prema podacima Eurostata iz 2020., taj se broj s vrhunca od 15,9% 2013. godine smanjio na 12,5% 2019.¹²

Neke NSG također skreću pozornost na pomanjkanje kvalificiranih nastavnica i nastavnika, što utječe na kvalitetu obrazovanja i stvara nejednakosti među regijama, jer su u nekim pomanjkanja veća nego u drugima. U nekim zemljama, kao što je Bugarska, nejednakosti su se dodatno pogoršale zbog prijenosa nadležnosti za obrazovanje na lokalne vlasti.

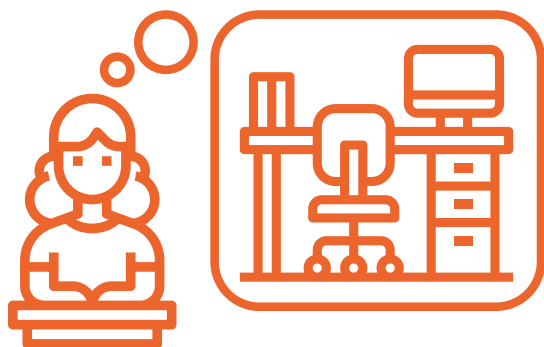
9 Eurostat (2020). Unemployment by sex and age – monthly data: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/une_rt_m/default/table?lang=en

10 ETUC (8 May, 2020). Covid-19 Watch ETUC Briefing Note: Short Time Work: https://www.etuc.org/sites/default/files/publication/file/2020-05/Covid_19%20Briefing%20Short%20Time%20Work%20Measures%2030%20April.pdf

11 Eurostat (2020). Early leavers from education and training by sex and labour status: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?query=BOOKMARK_DS-108805_QID_5F0E83B7_UID_-3F171EB0&layout=TIME,C,X,0;GEO,L,Y,0;-SEX,L,Z,0;WSTATUS,L,Z,1;UNIT,L,Z,2;AGE,L,Z,3;INDICATORS,C,Z,4:&zSelection=DS-108805SEX,T;DS-108805UNIT,-PC;DS-108805INDICATORS.OBS_FLAG;DS-108805AGE,Y18-24;DS-108805WSTATUS,POP;&rankName1=WSTATUS_1_2_-1_2&rankName2=UNIT_1_2_-1_2&rankName3=AGE_1_2_-1_2&rankName4=INDICATORS_1_2_-1_2&rankName5=SEX_-1_2_-1_2&rankName6=TIME_1_0_0_0&rankName7=GEO_1_2_0_1&sortC=ASC_-1_FIRST&rStp=&cStp=&rDCh=&cDCh=&rD-M=true&cDM=true&footnes=false&empty=false&wai=false&time_mode=ROLLING&time_most_recent=true&lang=EN&cfo=

12 Eurostat (2020). Young people neither in employment nor in education and training by sex (NEET): https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_08_20/default/table?lang=en

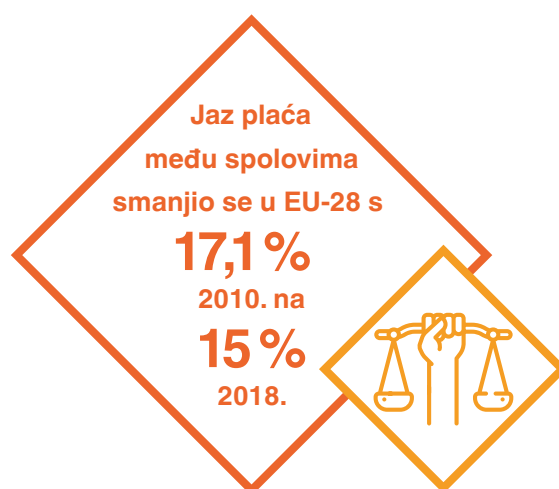
K tome, zbog toga što su se mnoge učenice i učenici uslijed Covida-19 morali služiti učenjem na daljinu, postojeće socijalno-ekonomske nejednakosti dodatno su se pogoršale. U nekoliko zemalja, uključujući Italiju i Španjolsku, nastavnici izvještavaju da osobitih poteškoća u praćenju nastave putem interneta imaju učenice i učenici iz kućanstava s niskim prihodima, jer im kod kuće često nedostaju tehnička sredstva i miran prostor za učenje.

To je povezano s još jednim pitanjem koje postaje akutno problematično: pomanjkanje vještina u informacijskoj tehnologiji među mnogim Europljanima i Europljankama. Taj je izazov zapažen još i prije pandemije Covid-19. U vrijeme predsjednice Ursule von der Leyen Europska komisija je kao jedan od prioriteta postavila Europu sposobnu za digitalno doba (A Europe fit for the digital age). On igra istaknutu ulogu u ciklusu Europskog semestra za 2021.; njime će se baviti Digital Skills Agenda.¹³ Na tržištu radne snage već postoji sve veća potražnja za digitalnim vještinama, a zbog Covida-19 one su milijunima učenica i učenika postale nezaobilazne za praćenje nastave na daljinu. Uslijed pandemije, digitalne vještine su postale bitne i za rad od kuće i za pristup građana državnim službama putem interneta.

RODNA RAVNOPRAVNOST

Rodna se ravnopravnost u EU-28 općenito blago poboljšala; indeks rodne ravnopravnosti porastao je s 67,4 2019. na 67,9 2020.¹⁴ Pa ipak, taj je napredak ograničen, a naše nacionalne strategijske grupe izvještavaju da se direktno o ravnoteži između privatnog života i rada provodi sporo, uz krupne diskrepancije između država članica. Neka pozitivna kretanja primjećujemo u skrbi o djeci i transparentnosti plaća. Međutim, u većini europskih zemalja rodna ravnopravnost općenito još uvijek nije među glavnim predmetima zanimanja, a NSG ukazuju na nepostojanje sveobuhvatnog okvira.

Jaz plaća među spolovima smanjio se u EU-28 s 17,1% 2010. na 15% 2018. I ovdje, međutim, vidimo velike razlike između zemalja: u Luxembourgu žene po satu zarađuju u prosjeku 1,4% manje nego muškarci, dok je u Estoniji ta razlika 21,8.¹⁵ Da bi se dobilo cjelovitu predodžbu o rodnoj (ne)jednakosti na tržištu radne snage, važno je također uzeti u obzir jaz u zapošljavanju. U Rumunjskoj, na primjer, vidimo relativno nizak rodni jaz u plaćama (2,2%), ali i jedan od najviših jazova zapošljavanja u Europi od 19%.¹⁶ Na sličan način u Danskoj je radna snaga visoko segregirana, pri čemu su žene visoko zastupljene na nisko plaćenim javnim poslovima.

13 European Commission (2020). Commission presents European Skills Agenda for sustainable competitiveness, social fairness and resilience: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_1196

14 EIGE (2020). Gender Equality Index: <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2020>

15 Eurostat (2020). Gender pay gap in unadjusted form : https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_05_20/default/table?lang=en

16 Eurostat (2020). Gender employment gap : https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_05_30/default/table?lang=en

SOCIJALNA ZAŠTITA I UKLJUČIVANJE

Od 2013. godine postojano opadaju državni izdaci¹⁷ na socijalnu zaštitu¹⁸ kao postotak BDPa. U razdoblju prije Covida u Europi smo doživjeli blag pad udjela ljudi u opasnosti od siromaštva, na 16,8% 2019.¹⁹ To se kretanje uvelike može pripisati porastu razina zaposlenosti te se stoga uglavnom odnosi na pojedince/pojedinke koje rade. U zbilji postoje značajne diskrepancije između društvenih grupa, a naše NSG skreću pozornost na činjenicu da programi minimalnog dohotka i mjere ublažavanja siromaštva u mnogim državama članicama nisu dovoljne da izvuku ljude iz siromaštva. U Grčkoj i Mađarskoj financiranje socijalne sigurnosti našlo se pod pritiskom budući da je snižen udio socijalnih doprinosa poslodavaca. Međutim, i ovdje vidimo neka pozitivna kretanja, kao što je uvođenje novih programa minimalnog dohotka u Španjolskoj²⁰ i Italiji.²¹

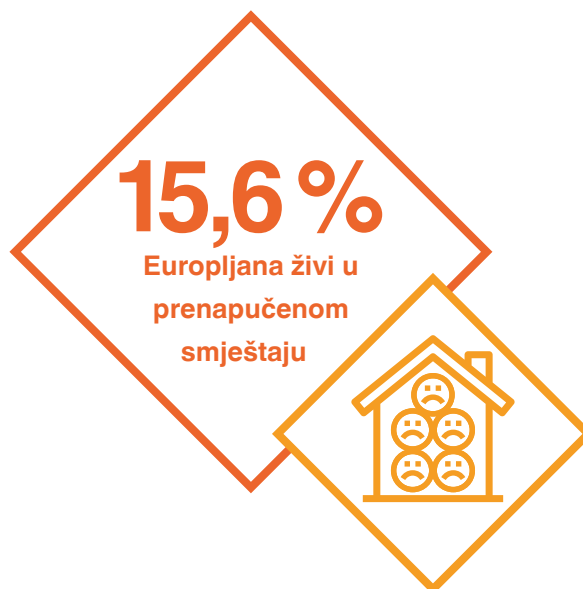
UKLJUČIVANJE MIGRANATA I MANJINA

Krucijalan faktor uključivanja migranata i manjina i dalje je zapošljavanje, kako za mnoge nacionalne vlade tako i za Europsku komisiju. Istodobno, naše nacionalne strategijske grupe izvještavaju o jezičnim preprekama kao najurgentnijem problemu koji ometa pristup

novopridošlih osnovnim službama i zdravstvenoj skrbi, kao i tržištu radne snage. U tome ključnu ulogu igraju organizacije civilnog društva, koje ponekad čak preuzimaju odgovornosti koje (nacionalne) vlasti zanemaruju, kao što je osiguranje jezičnih tečajeva i olakšavanje pristupa osnovnim uslugama i stanovanju. Stoga pogotovu zabrinjava što organizacije članice i partnerice SOLIDARA izvještavaju o porastu napada na organizacije koje rade s migrantima, osobito u Grčkoj, Mađarskoj, Hrvatskoj i Bugarskoj.

STANOVANJE

Prema našim NSGima, pomanjkanje kvalitetnog i priuštivog stanovanja i dalje je jedno od najurgentnijih socijalnih pitanja. 15,6% Europljana živi u prenapučenom smještaju, a 10,1% u kućanstvima u kojima na stanovanje otpada više od 40% ukupnog raspoloživog

17 Eurostat (2020). Expenditure on social protection : <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tps00098/default/table?lang=en>

18 Eurostat (2020). Net social protection benefits: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/SPR_NET_BEN__cUSTOM_166174/default/table?lang=en

19 Eurostat (2020). At-risk-of-poverty rate by poverty threshold, age and sex - EU-SILC and ECHP surveys: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_li02/default/table?lang=en

20 State Official Newsletter (2020). Royal Decree-Law 20/2020 on the minimum income scheme: <https://www.boe.es/eli/es/rdl/2020/05/29/20/con>

21 Ministry of Labour and Social Policies (2020) Reddito di Cittadinanza <https://www.redditicittadinanza.gov.it/>

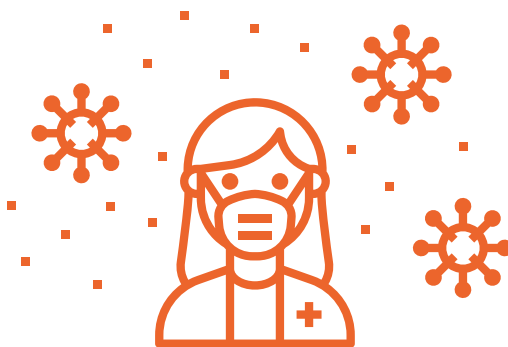
dohotka.^{22,23} Ti problemi pogađaju podstanare i kućanstva niskih prihoda mnogo jače nego vlasnike domova. Također vidimo velike razlike između zemalja, pri čemu je na Malti troškovima stanovanja preopterećeno samo 1,7% kućanstava, u usporedbi s 39,5% njih u Grčkoj.²⁴ I u odnosu na raspoloživost socijalnog stanovanja stanje je još daleko od željenoga: u belgijskoj regiji Flandriji, 2016. godine je na listi čekanja bilo isto toliko ljudi koliko ih je već živjelo u socijalnim stambenim jedinicama. Nadalje, naše nacionalne strategijske grupe izvještavaju o značajnim disparitetima između regija, pri čemu troškovi stanovanja na urbanim i turističkim područjima oštro rastu u odnosu na dohotke.

ZDRAVSTVENA SKRB

Sistemi zdravstvene skrbi u svim europskim zemljama morali su se tijekom pandemije Covida nositi s dosad neviđenom potražnjom za zaštitom. Kako je Covid-19 dijagnosticiran kod više od devet milijuna ljudi u EU/EEA i UK,²⁵ europski sistemi zdravstvene skrbi našli su se pod golemim pritiskom. To je na najteži način iznijelo na vidjelo pitanja kao što su nedovoljno financiranje i nedostatak osoblja te najteže djelovalo na živote najosjetljivijih skupina.

Nakon više od jednog decenija štednje i smanjivanja troškova, pandemiju su dočekali oslabljeni sistemi zdravstvene skrbi. Financijska kriza 2008. dovela je do smanjivanja troškova za javne službe, uključujući i sisteme zdravstvene skrbi. Oni su se našli na meti smanjivanja troškova jer se zbog njihove veličine činilo da su preskupi. Zbog toga je, radi potencijalne veće efikasnosti, broj raspoloživih kreveta u EU-28 više od jednog decenija stalno smanjivan.²⁶ Već u Monitoru socijalnih prava 2019. članice i partnerice mreže SOLIDAR izrazile su zabrinutost zbog pomanjkanja kvalificiranog osoblja u nekoliko zemalja.

Nekoliko nacionalnih strategijskih grupa također je izrazilo zabrinutost zbog regionalnih dispariteta raspoloživosti i dostupnosti zdravstvene skrbi u zemljama među kojima su i Francuska, Belgija, Hrvatska i Srbija. Razlozi su uglavnom nedostatak kvalificiranog medicinskog osoblja ili regionalizirano upravljanje zdravstvenim programima i mjerama te infrastrukturama. Naše nacionalne strategijske grupe u Bugarskoj, Danskoj, Estoniji, Njemačkoj i Italiji upozoravaju da je za migrante i manjine u pristupu zdravstvenoj skrbi najveća prepreka i dalje jezična barijera. U Bugarskoj, Francuskoj, Grčkoj i Španjolskoj izvještava se da su administrativna opterećenja dodatan otežavajući faktor.

22 Eurostat (2020). Overcrowding rate by sex - EU-SILC survey: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tessi170/default/table?lang=en>

23 Eurostat (2020). Housing cost overburden rate by sex - EU-SILC survey: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tesi160/default/table?lang=en>

24 Eurostat (2018). Housing statistics: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Housing_statistics

25 European Centre for Disease Prevention and Control (2020). COVID-19 situation update for the EU/EEA and the UK, as of 8 November 2020: <https://www.ecdc.europa.eu/en/cases-2019-ncov-eueea>

26 Eurostat (2020). Hospital beds by type of care: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/HLTH_RS_BDS__custom_177966/default/table?lang=en

GRAĐANSKI PROSTOR

Zabrinjava trend pogoršanja građanskog prostora diljem Europe. Članice i partnerice SOLIDARA izvještavaju da se smanjuje financijska potpora organizacijama civilnog društva (OC-Dima) te da je u nekim zemljama poput Njemačke podvrgnuta strožim provjerama i oprezivanju. OCDi koji rade s migrantima sve su češće predmet napada – i financijskih i pravnih – koji potječu kako od ekstremističkih skupina tako i od vlada.

U nastojanju da zaustave širenje virusa Covid-19, mnoge vlade širom kontinenta ograničavaju slobodu okupljanja zabranom javnih skupova ili ograničavanjem njihove veličine. Premda je to u kontekstu pandemije razumljivo, to ne opravdava način na koji je to utjecalo na pravo demonstriranja, osobito u svjetlu često popustljivijih mjera koje se odnose na komercijalna poduzeća. Također, socijalni su partneri tijekom pandemije Covid-19 doživjeli da vlade potkopavaju njihova prava donoseći

jednostrane odluke o pitanjima radnih odnosa bez dostatnih konzultacija sa sindikatima i organizacijama poslodavaca. U Francuskoj su sindikati u proljeće počeli tražiti da ih se uključi u pregovore o radu na daljinu, a u studenome su razgovori konačno započeli.

Pored toga, neprestani napadi na medije, kako sa strane državnih aktera tako i od ekstremno desnih skupina, ugrožavaju slobodu tiska. U Nizozemskoj je nakon kontinuiranih prijetnji i napada desnih pristaša teorija zavjere državna radiotelevizija bila prisiljena ukloniti logotipe sa svojih kombija sa satelitskom vezom.²⁷ Organizacija Reporters Without Borders kaže da, premda neke europske zemlje i dalje prednjače u slobodi medija, “iliberalne demokracije” i “borba protiv terorizma” ugrožavaju slobodno novinarstvo u Europi, osobito na istoku i jugu kontinenta.²⁸ Slobodu tiska u tim regijama dodatno ograničava koncentracija vlasništva nad medijima u rukama nekoliko moćnih aktera.

27 NOS (2020). NOS haalt na aanhoudende bedreigingen logo van satellietwagens : <https://nos.nl/artikel/2352452-nos-haalt-na-aanhoudende-bedreigingen-logo-van-satellietwagens.html>

28 Reporters without Borders (2020). Europe - Central Asia: <https://rsf.org/en/europe-central-asia>

USPOREDBA S PREPORUKAMA ZA POJEDINE ZEMLJE

Preporuke za pojedine zemlje 2020. objavljene su u svibnju, na vrhuncu prvog vala pandemije. Stoga ne iznenađuje što su mnoge od tih preporuka bile usmjerene na ublažavanje prvih direktnih posljedica Covid-19 na sisteme zdravstvene skrbi i na ekonomiju. Drago nam je što možemo napomenuti da za većinu zemalja obuhvaćenih Monitorom socijalnih prava Europska komisija također preporučuje jačanje socijalnih zaštitnih mreža, uključujući atipične radnike (Italija) i samozaposlene

(Nizozemska). Međutim, socijalno-ekonomske posljedice ove krize sežu mnogo dublje od dohotka. Naše nacionalne strategijske grupe izvještavaju da Covid-19 jako djeluje na sve vidove socijalnih prava, od zapošljavanja do obrazovanja i od pristupa osnovnim uslugama do građanskog prostora. Kako postaje sve jasnije da će u predvidivoj budućnosti Covid-19 nastaviti pogađati naša društva, SOLIDAR upozorava da je potreban širi pristup njegovim socijalno-ekonomskim posljedicama.

solidar

FEPS
FOUNDATION FOR EUROPEAN
PROGRESSIVE STUDIES

SOLIDAR je europska mreža više od 50 organizacija civilnog društva koje okupljaju nekoliko milijuna građanki i građana iz cijele Europe i diljem svijeta. SOLIDAR vrijednosti svojih organizacija članica iskazuje Europskoj uniji i međunarodnim institucijama u trima glavnim programskim sektorima: socijalnim pitanjima, međunarodnoj suradnji i cjeloživotnom učenju. Više informacija na www.solidar.org

SOLIDAR

Avenue des Arts, 50
1000 Brussels - Belgium
+32 2 500 10 20
www.solidar.org
@SOLIDAR_EU

The Foundation for European Progressive Studies (Zaklada za europske progresivne studije) (FEPS) je think tank socijaldemokratske političke obitelji na razini EU. Njegova je misija razvoj inovativnih istraživanja, programsko savjetovanje, obuka i debate koje nadahnjuju i oblikuju progresivnu politiku te političke programe širom Europe. FEPS djeluje kao stjecište promišljanja kako bi se pospješilo stvaranje progresivnih odgovora na izazove s kojima se Europa danas suočava. FEPS danas uživa plodove čvrste mreže 68 organizacija članica. Među njima su 43 punopravne članice, 20 ih ima status promatračica, a pet su članice ex officio. Pored te mreže organizacija aktivnih u zalaganju za progresivne vrijednosti, FEPS ima i široku mrežu partnera, uključujući i renomirana sveučilišta, znanstvenike, tvorce političkih programa te aktivistkinje i aktiviste.

FEPS

Avenue des Arts, 46
1000 Bruxelles - Belgium
+32 2 234 69 00
info@feps-europe.eu
www.feps-europe.eu
@FEPS_Europe

SOLIDARov Monitor socijalnih prava 2020 sačinjen je u okviru programa Together for Social Europe, koji sufinancira EU Programme for Employment and Social Innovation (EaSI). On pruža uvid u stanje socijalnih prava u 17 europskih zemalja. Monitor procjenjuje stanje socijalne Europe u smislu jednakosti prilika, pravičnih radnih uvjeta, socijalne zaštite, uključivanja i građanskog prostora na osnovama opažanja organizacija civilnog društva koje rade na terenu, u kombinaciji sa statističkim podacima i znanstvenim nalazima. To čini na osnovi opažanja nacionalnih strategijskih grupa koje je u svakoj od tih zemalja uspostavila članica ili partnerica mreže SOLIDAR. Monitor 2020 također analizira u kojoj se mjeri ti aspekti odražavaju u preporukama procesa Europskog semestra za pojedine zemlje u pravcu socijalno održivog oporavka nakon krize Covid-19.

ODGOVORNI UREDNIK:

Mikael Leyi

AUTOR:

Jedde Hollewijn

KOORDINACIJA PUBLIKACIJE:

Carlos Roldán Mejías, Violeta Meotto,
Jedde Hollewijn, Julie Martinaud

PRIPREMA TEKSTA:

Sebastian Moffett, David Rinaldi, Euléane Omez

PRIJEVOD S ENGLESKOGA:

Srđan Dvornik

GRAFIČKI DIZAJN:

Maximilian Fischer

PRILOGE NAPISALI:

Pour La Solidarité, ISI, Centre for Peace Studies,
MKC Praha, Nyt Europa, Johannes Mihkelson Centre,
CEMEA France, La Ligue de l'Enseignement, Willi-
Eichler-Akademie, ARSIS, PGA-Hungary, ARCI, CDI,
Humanitas, IDC, AOPSS, MPDL, VolontEurope

Ova publikacija proizvedena je uz financijsku potporu Europske unije. Informacije sadržane u ovoj publikaciji ne moraju odražavati stav ili mnijenje Europske komisije.

solidar

FEPS
FOUNDATION FOR EUROPEAN
PROGRESSIVE STUDIES

© FEPS 2020
© SOLIDAR 2020

